

Dag Daniš: Neutralita Ukrajiny by mohla byť cesta. Ak nie je neskoro

- CZ24 News | 2. března 2022

UKRAJINA: Ukrajinská vláda prišla s návrhom na mierové riešenie konfliktu a vojenskú neutralitu štátu. Otázne je, či to bude stačiť.

Keď opadnú vášne a emócie, na stole bude celkom racionálna a v konečnom dôsledku nevyhnutná otázka: či sa dá konflikt o Ukrajinu urovnávať aj inou ako vojenskou cestou. Alebo nás čaká stupňovanie vojny.

Kostrou a podmienkou akéhokoľvek politického riešenia je to, čo dnes pod tlakom [navrhuje samotná ukrajinská vláda](#) – vojenská neutralita Ukrajiny. Teda návrat o 17 rokov späť. Do režimu pred Oranžovou revolúciou a do stavu pred debatami o „pozvánke“ Ukrajiny do NATO (2008), keď sa ukrajinská vláda pokúšala balansovať medzi Európskou úniou aj Ruskom. Bez vojenských väzieb na NATO a Spojené štáty a zároveň bez podriadenosti Rusku.

Asi to veľmi nepreženieme s tézou, že na svete neexistuje lepší kandidát na vojenskú neutralitu ako súčasná Ukrajina. Roky bola ukážkou vysoko citlivej „zlomovej línie“. Od roku 2005, resp. 2014 to platí stonásobne. A dnes ešte o niečo viac.

Iný ako neutrálny štatút Ukrajiny sa dá dosiahnuť len silou – presvedčivým vojenským víťazstvom jednej či druhej strany. Do veľkej vojny s plným nasadením síl a zdrojov sa pritom nechce ani Rusom (nemajú na to), ani Západu. Priestor na rokovania, ktoré sa začali v pondelok po žiadosti ukrajinskej strany, stále existuje.

Na druhej strane: priestor pre dohody, ktoré by mohli fungovať, je po 24. februári extrémne úzky. Platí to aj pre Ukrajincov, aj pre Západ, aj pre Rusko. Rusi hrubo prelomili medzinárodné právo a vojensky zaútočili na svojho slabšieho suseda. Prevrhli stôl. Ukrajinu a jej spojencov zatiahli do otvorenej vojny.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Otázkou dňa nie je, čo s Ukrajinou, ale čo s Ruskom... A s jeho agresívnou politikou, ktorá je pre Ukrajinu, Európu a Západ neprijateľná. Páky na Rusko sú však problematické, keďže je členom jadrového klubu (boli to práve neuvážené vyhlásenia Británie o potrebe odstrániť Putina a o zapojení britských dobrovoľníkov do vojny, po ktorých Rusi aktivovali jadrové zbrane).

V tejto situácii sa nedajú očakávať veľké mierové dohody o Ukrajine ani o európskom bezpečnostnom poriadku. Na to je už neskoro. Alebo – ak to chytíme z opačného konca – priskoro. Rokovať sa dnes

dá len o nejakej forme prímeria. Ústupu ruských síl z Ukrajiny. A tlmenia vojny tak, aby sa nezvrhla.

No aj to je dôležité. Ako prvý malý krok k riešeniu. Nikto príčetný predsa nechce aktivované ruské (a následne americké) jadrové zbrane v Európe. Ani krvácanie Ukrajincov v dlhšom vojenskom konflikte. Hlavne ak je zrejmé, že Ukrajinci vo vojne ostali opustení. Bez priamej vojenskej pomoci tých, ktorí ich osem rokov posmeľovali do tvrdého prístupu k Rusom. Aj k tým, ktorí žijú na Ukrajine ako ukrajinskí občania...

Žiadať od Ukrajincov, aby sami a až do vyčerpania bojovali s Rusmi (za Európu, za svet), by bolo vrcholne cynické. A zbabelé.

Posielať Ukrajincom na pomoc vojakov z krajín NATO by zas bolo vrcholne riskantné. A nezodpovedné.

Západ je v zložitej situácii, keď nemôže s Rusmi ani otvorene rokovať, ani priamo bojovať.

Aj Rusko je v zložitej situácii. Zrejme rátalo s tým, že ukrajinskí lídri utečú z Kyjeva a ukrajinská armáda zloží zbrane. Namiesto toho narazilo na odpor Ukrajincov. A na bolestivé sankcie Západu.

Treba priznať, že ak si niekto v tomto konflikte zachoval tvár, tak to boli a sú Ukrajinci. Rusi sa vyfarbili ako agresor. Západ, ktorý ešte do polovice februára napínal svaly a presúval zbrane na východ s heslom „Rusi rozumejú len sile“, z Ukrajiny zmizol. Namiesto reálnej pomoci ponúkol ukrajinským lídrom „evakuáciu z Kyjeva“ (útek) s tým, že bude ďalej vyzbrojovať ukrajinských pešiakov.

Ukrajinský prezident tento alibistický scenár odmietol. Ostal so svojimi vojakmi v Kyjeve, ktorému hrozí obklúčenie. Ukrajinci bojujú.

A popri tom žiadajú rokovania. Požadujú odchod Rusov výmenou za neutrálny vojenský štatút Ukrajiny.

Tento návrh – hoci prichádza príliš neskoro – si zaslúži podporu.

Vstup Ukrajiny do NATO je po februári 2022 celkom bezpredmetný. Rusko jasne ukázalo, že s expanziou NATO na východ a s vojenskou politikou Spojených štátov vo východnej Európe definitívne stratilo trpezlivosť.

Neutralita však neznamená len to, že Ukrajina nebude v NATO. Znamená oveľa, oveľa viac.

Neutralita štátu (akéhokoľvek) má z pohľadu znepriatelených veľmocí dva konce. Pre Rusov by znamenala, že Ukrajina nebude v NATO. Pre Američanov a Európu by zas znamenala, že Ukrajina nebude ruský satelit ani ruský vazal.

Neutrálny štát je taký, ktorý vo vojenskej politike nestojí na žiadnej strane – a zainteresované veľmoci tento stav vzájomne rešpektujú a garantujú ho. Lebo sa tak dohodli. Či už po boji, pred bojom, alebo počas boja.

Požiadavka Ukrajiny na obojstranné garancie pre jej neutralitu sú pochopiteľné a racionálne. Keďže jej členstvo v NATO je nepriechodné a Rusko obsadzuje časť jej územia, chce to podchytiť aj z opačného konca a presadiť maximum možného. Cez skutočnú neutralitu, ktorú by museli rešpektovať aj Rusi. A ktorú by garantovali Spojené štáty ako partner Ukrajiny.

Funkčná neutralita Ukrajiny by si vyžadovala tri podmienky:

1. Je dôležité, aby to Ukrajinci naozaj vyhodnotili a chceli ako najlepšiu z dostupných možností. Veci by prospelo, ak by hosťiteľom rokovania nebolo Bielorusko, ktoré je priamo zapojené do útokov na Ukrajinu, ale iný štát. Napríklad Slovensko.

2. Potom je dôležité, aby to aj Spojené štáty spolu s Ruskom vyhodnotili ako najlepšiu z dostupných možností – a aby sa pri garanciách pre ukrajinskú neutralitu vzájomne rešpektovali.

3. A nakoniec je dôležité, aby bolo Rusko ako regionálny hegemon nútené držať svoje ambície na uzde – a aby formálnu neutralitu Ukrajiny nezneužilo na to, že si ju podriadi. V tomto sa potom môže Ukrajina spoliehať len na silu Západu (Spojených štátov a EÚ), ktorý by vyvažoval ruský vplyv v oblasti.

Zatiaľ sa všetky tri podmienky javia ako nie veľmi reálne. Ukrajinci sa nerozhodujú slobodne, ale s nožom pod krkom. Spojené štáty nemôžu mávnuť rukou nad ruskou agresiou a robiť veľké dohody. A Rusi sa netaja tým, že chcú na Ukrajine „chrániť ruské menšiny“ a diktovať pravidlá hry.

Povrchové zdanie však môže klamať. Nech to dnes pôsobí akokoľvek hrozivo, lídri zainteresovaných hráčov vedia konať racionálne.

Ukrajina môže neutralitou len získať. Hlavne ak bude nielen formálna, ale reálna – s tlakom na Rusov, aby rešpektovali, že v neutrálnych krajinách nemá čo hľadať ani americká, ani ruská čižma.

Spojené štáty dnes patria ku krajinám, ktoré nekonajú hystericky ani ultimatívne, ale zdržanlivo a racionálne. Pri sankciách proti Rusku brzdia rozpálenú Európu, tlmia bojovú rétoriku a prejavujú snahu postupovať opatrne a udržať kontrolu nad stupňovaním konfliktu. Sankcie zatiaľ nastavili tak, aby sa nedotkli [dodávok ropy](#).

Pokiaľ ide o Rusov, tí sa síce pokúšajú už 30 rokov obnoviť svoje „impérium“ s presahom na Balkán, no reálne na to nemajú. Ich finančná a materiálna sila dnes nestačí ani na to, aby uvažovali o pevnej kontrole nad celou Ukrajinou. Neuniesli by to. A už vôbec nie pri stupňovaní sankcií EÚ a Západu.

Nie sú to len Ukrajinci, kto je pod tlakom.

Rusko dnes bojuje na dvoch rôznych frontoch. Jedným je Ukrajina a konvenčná vojna, kde si nemôžu dovoliť surový postup s plným nasadením sily (bojové operácie sú stále obmedzené a zamerané prevažne na vojenské ciele). Ide predsa z ich pohľadu o „bratský národ“, ktorý nechcú celkom stratiť. Rusko vyhlásilo, že nemá v úmysle Ukrajinu okupovať, ale „demilitarizovať“.

Druhým a oveľa väčším frontom je hybridná vojna. V nej proti Rusku stoja nielen krajiny NATO, ale pevne po ich boku aj vojensky neutrálne krajiny ako Švajčiarsko, Švédsko a Fínsko. Práve v tejto hybridnej vojne sa aktivovali finančné „zbrane hromadného ničenia“: hrozba odstihnutia Ruska od medzinárodného finančného systému, hrozba obchodnej blokády vo vzduchu aj na námorných trasách... Takúto blokádu a izoláciu Rusko nemôže vydržať dlhodobo.

Ak sa bude chcieť vymaniť z tlaku, bude mať len dve možnosti. Buď preniesť front hybridnej vojny na vojenský front. To by pri aktivácii raketových zbraní znamenalo svetovú vojnu a katastrofu pre východ Európy. Alebo môže po demonštrácii sily stiahnuť zbrane – a nechať priestor pre budúce dohody.

Aj pre také, ktoré by znamenali hlboké ústupky Ruska. A rešpektovanie zásadných podmienok Západu. A Ukrajiny.

Európa má za sebou fázu, keď po ruskej agresii každý ukázal silu. Zatiaľ v obmedzenom a

kontrolovanom rozsahu, no s pripravenosťou pritvrdiť.

Problém, ktorý dusil Európu roky, bleskovo znásobil veľkosť a nabral vlastnú gravitáciu. Rýchlo rastie. A rýchlo zužuje priestor pre riešenia.

Súbežne s tým rastie naliehavá otázka, či to necháme zájsť do bodu, z ktorého už nebude možný návrat.

Alebo to s hystériou, emóciami a bojovým bubnovaním pribrzdíme. A oprášime také osvedčené európske zbrane ako rozum. Zodpovednosť. A historická skúsenosť.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

AUTOR: Dag Daniš